

Дело C-930/19

**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

20 декември 2019 г.

Запитваща юрисдикция:

Conseil du contentieux des étrangers (Белгия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

13 декември 2019 г.

Жалбоподател:

X

Ответник:

État belge (белгийската държава)

1. Предмет и факти по делото

- 1 На 26 септември 2010 г. в Алжир (Алжир) X, алжирски гражданин, сключва брак със S.K., френска гражданка. На 22 февруари 2012 г. X пристига в Белгия при съпругата си, получила разрешение да пребивава в Белгия. На X е издадена карта за пребиваване като член на семейството на гражданин на Европейския съюз.
- 2 Съпрузите X и S.K. имат едно дете.
- 3 След почти пет години брак и две години съвместен живот в Белгия, X, жертва на насилие от страна на съпругата си (обиди, физически посегателства и смъртни заплахи), е принуден да напусне семейното жилище. На 22 май 2015 г. X се премества да живее на друг адрес, различен от този на жена си и дъщеря си. Оттогава той живее разделно от тях. От 10 септември 2015 г. S.K. живее във Франция с детето им.
- 4 На 14 декември 2017 г. ответникът прекратява правото на пребиваване на X. Той посочва, че X несъмнено се намира в „особено затруднено

положение“ (жертва на насилие по време на брака). Допълва, че същевременно X не доказва, че разполага със собствени средства да се издържа, така че да не зависи повече от системата за социално подпомагане, както изисква белгийското законодателство.

- 5 На 26 януари 2018 г. X сезира Conseil du contentieux des étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците, Белгия) с жалба за отмяна на това решение.

2. Релевантни разпоредби от правото на Съюза

Харта на основните права на Европейския съюз

- 6 Член 20 гласи:

„Равенство пред закона

Всички хора са равни пред закона“.

- 7 Член 21 гласи:

„Недискриминация

1. Забранена е всяка форма на дискриминация, основана по-специално на пол, раса, цвят на кожата, етнически или социален произход, генетични характеристики, език, религия или убеждения, политически или други мнения, принадлежност към национално малцинство, имотно състояние, рождение, увреждане, възраст или сексуална ориентация.

2. В областта на прилагане на Договорите и без да се засягат техните особени разпоредби, се забранява всяка форма на дискриминация, основана на гражданството“.

Директива 2003/86/ЕО на Съвета от 22 септември 2003 година относно правото на събиране на семейството

- 8 Член 15 гласи:

„1. Най-късно след пет години пребиваване и при условие, че членът на семейството не е получил разрешение за пребиваване по причини, нямащи отношение към събирането на семейството, съпругът или несклучилият брак партньор и дете, достигнало пълнолетие, имат право, ако е необходимо — след подаване на съответно заявление, на самостоятелно разрешение за пребиваване, независимо от това на кандидата.

Държавите членки могат да ограничат предоставянето на визираното в първата алинея разрешение за пребиваване само до брачния или несклучилия брак партньор в случай на прекъсване на семейната връзка.

2. Държавите членки могат да издават самостоятелни разрешения за пребиваване на пълнолетни деца и родственици по права възходяща линия, спрямо които се прилага член 4, параграф 2.

3. В случай на овдовяване, развод, физическа раздяла или смърт на родственици от първа степен по пряка възходяща или низходяща линия може да се издаде самостоятелно разрешение за пребиваване, ако е необходимо — след подаване на съответно заявление, на лица, които са влезли с цел събиране на семейството. Държавите членки създават разпоредби, осигуряващи предоставянето на самостоятелно разрешение за пребиваване в случай на особено затруднено положение.

4. Условищата, приложими спрямо предоставянето и срока на самостоятелното разрешение за пребиваване, се уреждат от националното право“.

Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща Директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО

9 Член 13 гласи:

„Запазване на правото на пребиваване на членове на семейството в случай на развод, анулиране на брака или прекратяване на регистрирано съжителство

1. [...]

2. Без да се засяга втора алинея, разводът, анулирането на брака или прекратяването на регистрираното съжителство така, както то е определено в член 2, точка 2, буква б), не водят до загуба на правото на пребиваване на членовете на семейството на гражданин на Съюза, които не са граждани на държава членка, когато:

[...]

в) това е оправдано с оглед на особено трудни обстоятелства, като например, лицето е било жертва на домашно насилие, когато бракът или регистрираното съжителство са били още в сила; или

[...]

Преди да се придобие право на постоянно пребиваване, правото на пребиваване на въпросните лица продължава да зависи от изискването те да могат да докажат, че са работници или самостоятелно заети лица или че притежават достатъчно средства за себе си и за членовете на своето семейство, така че да не се превърнат в тежест за системата за социално подпомагане на приемащата държава членка през времето на пребиваването си, и че имат пълна здравна осигуровка в приемащата държава членка или че са членове на вече създадено в приемащата държава членка семейство на лице, отговарящо на тези изисквания. [...]“.

3. Становища на страните

3.1. X

- 10 X се оплаква, че като съпруг на гражданка на Съюза без основание е третиран неравно спрямо съпруг на гражданин на трета страна, който има право на безсрочно пребиваване, в частност когато съвместният живот е прекратен поради насилие по време на брака.
- 11 Всъщност, за да запази правото си на пребиваване, той трябва да работи или да разполага с достатъчно средства, докато за съпруг на гражданин на трета страна няма такова условие.
- 12 X поддържа, че тази дискриминация е в разрез по-специално с членове 20 и 21 от Хартата.

3.2. Ответникът

- 13 В случая жалбоподателят не доказва по какво положението му (на член на семейството на гражданин на Европейския съюз) е сравнимо с това на член на семейството на гражданин на трета страна, който има право на безсрочно пребиваване.
- 14 Положението на гражданите на Съюза не може да бъде сравнявано с това на гражданите на трета държава. Същото важи и за положението на (бившите) членове на семейството им.
- 15 Дори да се предположи, че сравняваните категории са сходни, което не е така, твърдяното от жалбоподателя различно третиране се основава на обективен критерий и не може да се смята за непропорционално.
- 16 Всъщност с оспорваната законова разпоредба, налагаща условието за наличие на средства, се въвеждат във вътрешното право разпоредбите на Директива 2004/38, и в частност член 13 от нея.
- 17 Освен това, що се отнася до принципа на недопускане на дискриминация, закрепен в член 21 от Хартата, параграф 2 от този член съответства на член

18, първа алинея ДФЕС (предишен член 12 ЕО) (вж. Разяснения относно Хартата на основните права (ОВ С 303, 2007 г., стр. 17). Съдът постановява, че „тази разпоредба [...] не намира приложение при евентуално различно третиране между гражданите на държавите членки и тези на трети държави“ (решение от 4 юни 2009 г., Vatsouras и Koupatantze, C-22/08 и C-23/08, EU:C:2009:344, т. 52). Следователно член 21, параграф 2 от Хартата намира приложение само в случаите, в които гражданин на държава членка е дискриминационно третиран в сравнение с гражданите на друга държава членка единствено поради своето гражданство, какъвто не е настоящият случай. Ето защо в настоящия случай не може да се констатира никаква дискриминация от гледна точка на член 21 от Хартата.

4. Съображения на Conseil du contentieux des étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците)

- 18 Conseil du contentieux des étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците) констатира, че членовете на дадено семейство, жертви на семейно насилие, действително са третирани различно според това дали са упражнили правото на събиране на семейството, за да съжителстват с гражданин на Съюза или с гражданин на трета страна, получил разрешение да пребивава в Белгия.
- 19 И в двата случая те без съмнение запазват правото си на пребиваване при прекратяване на съвместния живот поради насилнически действия, но за разлика от членовете на семейството на гражданин на Съюза, членовете на семейството на гражданин на трета страна не са длъжни да доказват нищо извън тези насилнически действия.
- 20 Cour Constitutionnelle de Belgique (Конституционен съд, Белгия) вече е постановил, че това различно третиране между членовете на семейството на белгийски гражданин и членовете на семейството на гражданин на трета страна не е обосновано, като подчертава същевременно, че спорните разпоредби „са приложими спрямо членове на семейството на белгиец, който не е упражнил правото си на свободно движение. В този случай прилагането на [законовите] изисквания спрямо членовете на семейството на белгиец не е резултат от транспонирането на Директива 2004/38/ЕО, а почива на самостоятелно решение на законодателя“ (решение № 17/2019 от 7 февруари 2019 г.).
- 21 В настоящия случай ответникът е приложил законова разпоредба, която транспонира предвидена в директива разпоредба (член 13, параграф 2 от Директива 2004/38/ЕО). Този режим се различава от предвидения в друга директива за членовете на семейството на гражданин на трета страна (член 15 от Директива 2003/86/ЕО).
- 22 Съгласно постоянната практика на Съда националните юрисдикции не са компетентни да се произнасят по законосъобразността на актовете на Съюза

(решение от 22 октомври 1987 г., Foto-Frost, 314/85, EU:C:1987:452, т. 15). Затова Conseil du contentieux des étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците) счита за нужно да сезира Съда, за да се разреши въпросът дали ли е дискриминация поради различно третиране от страна на законодателя на Съюза на две категории семейни членове, визирани с два различни правни акта на Съюза.

- 23 Всеки законодателен акт на Съюза трябва да може да бъде преценен от гледна точка на принципа на равно третиране или на принципа на недопускане на дискриминация, прогласени в членове 20 и 21 от Хартата. Ако не е възможно съответстващо тълкуване, той трябва да бъде обявен за невалиден, а приетите за изпълнението му национални разпоредби — оставени без приложение.
- 24 Накрая, що се отнася до доводите, които ответникът развива във връзка с прилагането на член 21 от Хартата (вж. т. 17), Conseil du contentieux des étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците) счита, че не трябва да им отговаря, тъй като Съдът ще се произнесе по прилагането в случая на член 20 или член 21, параграф 1 или 2 от Хартата.
- 25 С оглед на горното Conseil du contentieux des étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците) смята, че трябва да отправи до Съда преюдициално запитване дали е в съответствие с членове 20 и 21 от Хартата да се определя допълнително общо условие в член 13, параграф 2 от Директива 2004/38/ЕО и съответно дали тази разпоредба от правото на Съюза е валидна.

5. Преюдициален въпрос

- 26 Conseil du contentieux des étrangers (Съвет по споровете във връзка с режима на чужденците) сезира Съда на основание член 267ДФЕС със следния въпрос:

„В противоречие ли е член 13, параграф 2 от Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки с членове 20 и 21 от Хартата на основните права на Европейския съюз, доколкото предвижда, че разводът, анулирането на брака или прекратяването на регистрираното съжителство не водят до загуба на правото на пребиваване на членовете на семейството на гражданин на Съюза, които не са граждани на държава членка — в частност когато това е оправдано с оглед на особено трудни обстоятелства, като например, лицето е било жертва на домашно насилие, когато бракът или регистрираното съжителство са били още в сила — но само при условие че заинтересованите лица докажат, че са работници или самостоятелно заети лица или че притежават достатъчно средства за себе си и за членовете на своето

семейство, така че да не се превърнат в тежест за системата за социално подпомагане на приемащата държава членка през времето на пребиваването си, и че имат пълна здравна осигуровка в приемащата държава членка или че са членове на вече създадено в приемащата държава членка семейство на лице, отговарящо на тези изисквания, докато член 15, параграф 3 от Директива 2003/86/ЕО на Съвета от 22 септември 2003 година относно правото на събиране на семейството, който предвижда същата възможност за запазване на правото на пребиваване, не обвързва запазването му с посоченото условие?“.

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ